8 Απριλίου 2021

Το στοίχημα της Υγείας: μερικές σκέψεις με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Υγείας (Ελπιδοφόρος Σ. Σωτηριάδης, MD, SM, ScD Αναπληρωτής Καθηγητής Επιδημιολογίας και Δημόσιας Υγείας Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η υγεία είναι ένα από τα πολυτιμότερα αγαθά του ανθρώπου. Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα ο άνθρωπος επιδιώκει να διαφυλάξει την υγεία του προσπαθώντας να δαμάσει την φθορά του χρόνου και να πετύχει την μακροζωΐα, αλλά και να καταπολεμήσει τις διάφορες ασθένειες που τον ταλαιπωρούν. Δεν είναι καθόλου παράξενο το γεγονός ότι στην αρχαία Ελλάδα η Υγεία λατρευόταν ως θεά. Ανάμεσα σε όλες τις κόρες του Ασκληπιού, τις λεγόμενες Ασκληπιάδες (Υγεία, Πανάκεια, Ιασώ, Ακεσώ και Αίγλη), η Υγεία απολάμβανε τα πρωτεία. Στο αρχαιοελληνικό ρητό «νους υγιής εν σώματι υγιεί», αναγνωρίζεται εξάλλου, η ύπαρξη και η αξία της πνευματικής υγείας η οποία επηρεάζεται από ένα υγιές

σώμα όπως αυτό αποτυπώνεται και στο σύγχρονο ορισμό της υγείας που είναι «η κατάσταση της πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι μόνο η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας».

Η υγεία λοιπόν έχει τρεις αλληλένδετες διαστάσεις, τη σωματική, ψυχική και κοινωνική διάσταση, οι οποίες δύσκολα διαχωρίζονται, ενώ πλήθος επιστημονικών ερευνών οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν μπορεί η μία διάσταση να πάσχει και η άλλη να παραμένει αμετάβλητη, επιβεβαιώνοντας την βιοψυχοκοινωνική υπόσταση της ασθένειας και αντίστοιχα της υγείας.

Καθόλα επίκαιρος είναι και ο ορισμός της Δημόσιας Υγείας, για την οποία πολύς λόγος γίνεται στις μέρες μας λόγω της επιδημίας του κορωνοϊού. Η Δημόσια Υγεία ορίζεται ως το σύνολο των οργανωμένων και επιστημονικά τεκμηριωμένων δράσεων μιας πολιτείας και κοινωνίας, οι οποίες στοχεύουν στην προστασία της υγείας, την πρόληψη των ασθενειών, την αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Με βάση τους παραπάνω ορισμούς διαφαίνεται ξεκάθαρα η επίδραση της υγείας και της δημόσιας υγείας σε όλες οι εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής. Οι νομοθεσίες που ψηφίζουμε, οι πολιτικές που εφαρμόζουμε, οι πόροι που επενδύουμε, η κουλτούρα και ο πολιτισμός που καλλιεργούμε, η εκπαίδευση που

προσφέρουμε και ο αθλητισμός που προάγουμε, άμεσα ή έμμεσα έχουν μικρό ή μεγάλο αντίκτυπο πάνω στην υγεία όλων και στον καθένα ξεχωριστά.

Με το ίδιο σκεπτικό, οι επιστήμονες που μελετούν τα φαινόμενα της υγείας και της ασθένειας καταλήγουν στο ιδιαίτερα χρήσιμο συμπέρασμα ότι το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των ανθρώπων και των κοινωνιών αποτελεί τον σημαντικότερο προσδιοριστικό παράγοντα της υγείας. Όποια ασθένεια κι αν μελετήσουμε, θα δούμε ότι το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, που εκφράζεται συνδυαστικά με το επίπεδο εκπαίδευσης και το εισόδημα των ανθρώπων, έχει σημαντική επίδραση πάνω στην υγεία, όπως επιβεβαιώνουν χιλιάδες επιστημονικές μελέτες. Πολύ γλαφυρά ο θυμόσοφος λαός διατείνεται ότι «ο φτωχός έχει μόνο μία αρρώστια (την φτώχεια) ενώ ο πλούσιος κάθε μέρα κι άλλη».

Ο Ιπποκράτης, πατέρας της Ιατρικής, μας υπενθυμίζει εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια με ένα άλλο γνωμικό μια διαχρονική αλήθεια ότι «κάλλιον το προλαμβάνειν ή το θεραπεύειν». Στη σύγχρονη ιατρο-κεντρική και νοσοκομειο-κεντρική προσέγγιση, στα πλαίσια της οποίας οι επαγγελματίες υγείας ενδιαφέρονται κυρίως για την θεραπεία της ασθένειας, ο Ιπποκράτης έδωσε χιλιάδες χρόνια πριν μια πρωτοποριακή κατεύθυνση μετατοπίζοντας το επίκεντρο στην πρόληψη της ασθένειας και στην προαγωγή της υγείας.

Παρόλα αυτά το στοίχημα της πρόληψης παραμένει επίκαιρο όσο ποτέ. Στη σύγχρονη εποχή, η επένδυση στη γνώση μάς δίνει ελπίδα να υπερβούμε και να μεταμορφώσουμε τις ασθενο-κεντρικές προσεγγίσεις σε εργαλεία προφύλαξης της υγείας προς όφελος ολόκληρης της κοινωνίας.

Αυτά και άλλα πολλά ενδιαφέροντα θέματα πραγματευόμαστε στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου με τίτλο «Διοίκηση Μονάδων Υγείας» και συγκεκριμένα μελετούμε τις έννοιες της υγείας, της δημόσιας υγείας και της προαγωγής υγείας, αξιολογούμε τα οικονομικά της υγείας, την ποιότητα και την επιστημονική μεθοδολογία στις υπηρεσίες υγείας και ταυτόχρονα εμβαθύνουμε στις αρχές διοίκησης και ορθολογιστικής διαχείρισης των πόρων που διοχετεύονται στην υγεία με στόχο την βελτιστοποίηση του επιδιωκόμενου αποτελέσματος για την υγεία του ευρύτερου πληθυσμού.

Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου πρωτοπορεί στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση στον ελληνόφωνο και όχι μόνο χώρο και προσφέρει σε φοιτητές από όλα τα στρώματα και τις ηλικιακές ομάδες της Κυπριακής και παγκόσμιας κοινότητας την πολύτιμη ευκαιρία να σπουδάσουν από τον δικό τους χώρο και στον δικό τους χρόνο. Προσκαλούμε κάθε (εν δυνάμει) επαγγελματία της υγείας να επισκεφθεί τον ιστοχώρο του Πανεπιστημίου, να ερευνήσει τις ευκαιρίες σπουδών που προσφέρονται και να συμπορευθεί μαζί μας σε ένα περίπατο γνώσης στα

μονοπάτια της υγείας. Ενισχύοντας την προσωπική και επαγγελματική του εξέλιξη, ο καθένας μπορεί να συμβάλει με καινούργιες γνώσεις και δεξιότητες στην ανύψωση του επιπέδου υγείας της κοινωνίας μας.